

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresându-se
la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă,
P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București,
str. 13 Decembrie nr. 3.

„Lupta cea bună m-am luptat,
călătoria am săvârșit, credința
am păzit. De acum mi s-a gătit
cununa dreptății...”

(II Timotei 4, 7—8)

Fiii Bisericii noastre au luat cunoștință, cu adâncă durere, de comunicarea Sfântului Sinod privitoare la încetarea din viață, sîmbătă, 26 martie 1977, ora 20,45, a Prea Fericitului Părinte Patriarh JUSTINIAN, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Identificat întru totul cu spiritul autentic al Evangheliei Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, precum și cu marile aspirații spre mai bine ale poporului nostru, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a fost o personalitate creatoare de epocă nouă în istoria Bisericii noastre. De aceea, prin trecerea sa la cele veșnice, Biserica Ortodoxă Română ca și celelalte culte din țara noastră, pentru care a avut o inimă caldă, frățească, pierd un luminos exemplu de Ierarh.

Al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Justinian s-a născut în urmă cu 76 de ani, la 22 februarie 1901, în satul Suiesti, jud. Vîlcea. Tatăl său era plugarul Marin Ilie Marina, un „luptător dîr pentru binele țărănimii”, iar mama sa Elena, care i-a sădit în suflet „dragostea fierbinte față de comorile nepieritoare ale învățăturii creștine”, trăind în casa lor „duhul unui creștinism autentic, întemeiat pe faptele iubirii de Dumnezeu și de aproapele”, cum însuși mărturisea. Strămoșii săi dinspre mamă slujiseră ca preoți vreo trei veacuri în acele părți de țară, unii din ei fiind apărători hotărîți ai păstorilor lor, ca Dumitrașcu din Dejoi, spînzurat în fața bisericii într-o zi de Paști, pentru că ridicase la luptă pe țărani vîlceni împotriva ienicerilor care-i jefuiau, sau un altul în același sat, înrolat între pandurii lui Tudor Vladimirescu. Pilda unor astfel de slujitori ai Bisericii și ai Patriei a călăuzit în viață și pe viitorul patriarh al Bisericii noastre.

Școala primară a urmat-o în satul natal, iar în 1914 părinții l-au înscris la Seminarul teologic „Sf. Nicolae” din R. Vîlcea. Aici și-a dobîndit o aleasă pregătire teologică și duhovnicească, sub îndrumarea unor dascăli distinși, fiind în toți cei 8 ani de studii printre premianții școlii. În iunie 1923 a absolvit seminarul, obținînd totodată și diploma de învățător.

În 1923, la numai 22 de ani, tînărul absolvent de seminar, în dorința de a veni în sprijinul poporului din care a odrăslit, și-a început lucrarea de luminare a semenilor săi ca învățător în satul Olteanca (Vîlcea), transferat la începutul anului școlar următor la școala primară din Băbeni (Vîlcea). În 14 octombrie 1924 la praznicul Cuvioasei Paraschiva a fost hirotonit preot în catedrala episcopală din R. Vîlcea pe seama parohiei Băbeni, unde a păstorit timp de 8 ani, iar ca învățător 6 ani.

În toamna anului 1925, preotul Ioan Marina s-a înscris ca student la Facultatea de Teologie din București, împlinînd astfel slujirea de preot și învățător în Băbeni cu studiile universitare.

† Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTINIAN a trecut la cele veșnice

Și-a continuat activitatea neobosită la Băbeni pînă la 1 noiembrie 1932, cînd a fost detașat ca preot la catedrala episcopală din R. Vîlcea și numit profesor și director al Seminarului. La 1 septembrie 1933 a fost numit preot paroh la biserica „Sfîntul Gheorghe” din același oraș, unde a ostenit timp de 12 ani. Împreună cu preoții vîlceni a înființat o bancă populară, o bancă de credit și o cooperativă. Datorită prestigiului de care se bucura în rîndul clerului, a fost ales în comitetul de conducere al Asociației preoților din Oltenia, apoi în comitetul de conducere al Asociațiilor preoților ortodocși din țară. În 1935 făcea parte din Comitetul Național și Internațional antifascist și pentru pace. În prima jumătate a anului 1939 a luat parte la înființarea revistei „Muncă și voie

bună” împreună cu marele scriitor Mihail Sadoveanu și cu ziaristul Octav Livezeanu, redactînd pagina bisericească.

În viforul celui de al doilea război mondial, preotul Ioan Marina a luat atitudine față de împotriva fascismului, sprijinind acțiunea dusă de cei mai buni fii ai poporului nostru pentru eliberarea țării.

Odată cu deschiderea drumului către o viață nouă în patria noastră, s-au deschis zări noi de activitate și pentru preotul Ioan Marina, care a fost chemat la înalta slujire arhierescă. Încă din martie 1945, învățatul mitropolit Irineu Mihăilescu al Moldovei, fostul său profesor și locțiitor

(Continuare în pag. 3)

Întrajutorare frățească

După o iarnă mai puțin grea, o primăvară timpurie își trimitea vestitorii încă din luna februarie, încît, înainte de a le fi venit sorocul, mugurii vieții mijau prin livezile și poalele crîngurilor noastre. Odată cu acest minunat răsărit de înnoire a firii, începusem și noi, în clipele de răgaz, să rîdem la soare, ca oarecînd Ionică din Humuleștii Neamțului, mulțumind Celui Atotputernic pentru darurile cu care a împodobit lucrarea nevăzutei Sale mîini.

Iată însă că acest zîmbet lăuntric ne-a fost întrerupt deodată, transformîndu-se într-o adîncă durere. Ca un trăznit la care nu te aștepti, așa a venit cutremurul din seara zilei din 4 martie, care, ca un monstru, ca o Godzilă uriașă, a lăsat în urma sa pagube enorme pentru țară, pagube pentru mulți semeni de-ai noștri, care și-au pierdut avutul dar și multe ființe dragi, iar durerea unor asemenea pierderi este cu anevoie de exprimat.

Cutremurul a distrus sau avariat și multe locașuri de închinăciune ale cultelor din țara noastră. Între ele se află sute de biserici și mănăstiri ortodoxe, care necesită intervenții capitale, iar alte peste 1200 de biserici au fost afectate într-un grad mai mic sau mai mare. În Arhiepiscopia Sibiului au avut de suferit peste 80 biserici și case parohiale, dintre care peste 20 biserici și cîteva case parohiale în prot. Sf. Gheorghe, cercetate de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului în zilele de 7 și 8 martie.

După cum știm planeta noastră este destul de des confruntată cu astfel de încercări dar, cu toate acestea, cursul vieții nu s-a oprit, oricît de grele au fost cataclismele. Pe lîngă datele încurajatoare pe care ni le oferă, în astfel de situații, oameni de specialitate, noi, ca fii ai Bisericii, este important să nu ne pierdem nici o clipă încrederea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care, chiar dacă îngăduie să fim încercați uneori, „morții nu ne-a dat” — cum spune Cartea Sfîntă. Astfel de împrejurări avea în vedere și Psalmistul cînd

scria: „Cînd am zis: S-a clătînat piciorul meu, mila ta, Doamne, mi-a ajutat mie”, sau: „Doamne, cînd s-au înmulțit durerile mele în inima mea, mîngîierile tale au veselit sufletul meu” (Ps. 79, 15—16).

În decursul istoriei sale bimilenare, poporul nostru a avut și el parte de astfel de încercări dureroase dar din toate a ieșit la suprafață, oricît de învolburate au fost valurile care l-au împresurat. Să ne amintim de pildă de situația în care se afla Ștefan cel Mare după o luptă cu turcii, cînd, înfrînt pentru un moment, părea că nu mai este nici o nădejde de scăpare pentru țărișoara sa. Dar, la îndemnul mamei sale, cum spune legenda, la îndemnul lui Daniil Sihastru, marele voievod își readună oștenii, care, sub vîpaia dragostei de glia străbună, au făcut adevărate minuni de vitejie, țara fiind mîntuită de puhoaiile străine.

Astfel de adevărate minuni a făcut poporul nostru și în zilele de după 4 martie, cînd a dat din nou un măreț examen de patriotism, de omenie, de întrajutorare, pildă de dăruire constituind în acest sens persoana neobosită a Președintelui Republicii noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu.

„Cred că nenorocirea a scos la suprafață ceea ce este mai bun în noi” — scria Geo Bogza în România literară din 10 martie 1977.

Într-adevăr, „dragostea lucrătoare”, cum i-ar spune Sf. Apostol Pavel, a fost cît se poate de vădită în acele zile. Ea a însuflețit echipele de militari și muncitori care au lucrat fără odihnă zile și nopți încontinuu la înlăturarea dărmăturilor și salvarea de vieți omenești, ca și caravanele omeniei, care veneau din județele mai puțin afectate de cutremur cu alimente și alte articole de strictă necesitate pentru sinistrați; medicii și surorile medicale, prezenți la fața locului și sutele de mii de donatori de sînge din întreaga țară, între ei numărîndu-se între primele rînduri și studenții noștri teologi din Sibiu.

Cu toate acestea, rana dureroasă din trupul țării este destul de deschisă și la vindecarea ei sîntem chemați cu toții să contribuim. Acum mai ales, alături de toți fiii Patriei, noi, ca creștini, trebuie să ne dovedim prin fapte credința noastră, așa cum ne îndeamnă și Pastorală Sf. Sinod din 10 martie a.c. Acum mai ales se cuvine să ne aducem aminte de cuvintele Sf. Apostol Pavel care ne poruncește: „Nimeni să nu caute numai de ale sale ci fiecare și de ale altuia” (I Cor. 10, 24), sau de ale Sf. Ioan Gură de Aur care zice: „Să ne îngrijim de ale aproapelui ca de ale noastre”, alergînd „unii în ajutorul altora”. Acum mai ales, tot după cuvîntul Sf. Apostol Pavel, ni „s-a deschis o ușă mare spre folosință” (I Cor. 16, 9), străduindu-ne să ajutăm pe cei ce am avut de suferit din cauza cutremurului, ca oarecînd corintenii pe cei bîntuiți de secetă din Palestina, nu cu zgîrcenie, ci cu dragoste, „căci pe dătătorul de bunăvoie îl iubește Dumnezeu” (II Cor. 9, 6—7).

Sîntem în postul Sf. Paști, timp în care simțul întrajutorării se cuvine să ne fie mai viu, pentru ca și bucuria Învierii să ne fie cît mai deplină.

„Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera”, spune Psalmistul (Ps. 125, 5), cuvinte care ne întăresc convingerea că, cu ajutorul lui Dumnezeu și forțele sale unite, poporul nostru va trece cu bine și peste grelele neajunsuri provocate de cutremur, așa după cum acei dintre semenii noștri loviți de cutremur, prin ajutorul Statului, acordat cu atîta larghețe, cu ajutorul nostru moral și material vor depăși zdruncinul negrăit prin care au trecut.

Să ne străduim deci să ne facem fiecare la locul nostru de muncă datorită cu toată rîvna și conștiinciozitatea, încredințați fiind că vom culege „cu bucurie”, nu numai roadele ogoarelor care acum se însămîntează prin hărnica sâtenilor noștri, ci și roadele efortului general și al întrajutorării noastre frățești, contribuind la continuarea urcușului Patriei noastre spre noi culmi de înflorire.

R.

Cu privire la post

Mîntuitorul Iisus Hristos spune, în Evanghelia după Matei, că „nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură” (Matei 15, 11). Unii dintre noi, mai puțini cunoscători ai rostului și înțelesurilor postului, susțin că prin cuvintele de mai sus Iisus-Domnul nostru a desființat postul. Oare așa să fie?

Pentru a înțelege textul de mai sus, trebuie să vedem în ce împrejurări l-a rostit Mîntuitorul. Citind cap. 15 de la Matei, vedem că fariseii și cărturarii învinuiesc pe Apostoli că „mănîncă pîine” fără a-și spăla mîinile. Se știe că la iudei se făcea deosebire între mîncări curate și necurate, carnea de porc de pildă fiind oprită. Cel ce mîncea cu mîini nespălate de asemenea era socotit necurat sau spurcat. În textul de mai sus deci nu este vorba nicidecum de post, ci, răspunzînd învinuirii cărturarilor că Apostolii au mîncat pîine cu mîinile nespălate, Iisus le spune: „Nu ce intră în gură spurcă pe om...”, în înțelesul că nici un fel de mîncare nu poate spurca pe cel ce o mănîncă, chiar dacă nu se spală pe mîini înainte de a o consuma. Despre acest lucru ne va încredința mai tîrziu și Sf. Apostol Pavel, cînd zice: „Nimic nu este spurcat în sine”, ci „toate sînt curate” (Rom. 14, 14.20).

De bună seamă că acest lucru nu înseamnă că nu trebuie să ne spălăm pe mîini înainte de a mîncea; nespălarea este condamnată, nu pentru că ne-ar spurca sufletul, ci pentru că primejduiește sănătatea trupului.

Postul Sf. Paști în care ne aflăm — care închiuie și postul de 40 zile al Mîntuitorului (Matei 4, 2) înainte de a ieși la propovăduire — ne aduce aminte de rostul înalt pe care îl au în viața noastră creștinească posturile rînduite din vechime de Biserica ai cărei fii sîntem.

Mai întîi trebuie să reținem că postul nostru creștinesc nu trebuie confundat cu un simplu regim alimentar, ci el are în primul rînd un sens spiri-

tual. În cartea: „Iisus Hristos, viața noastră”, p. 261, I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului îl arată foarte lămurit cînd spune: „Sensul spiritual nu constă numai în faptul că postul este un exercițiu prin care se întărește voința și își arată stăpînirea asupra poftelor noastre, ci mai mult: postul este o jertfă liber acceptată din iubire față de Dumnezeu... iar cel ce iubește pe Dumnezeu se bucură că poate aduce această jertfă.” „Postul — continuă I. P. S. Sa — este înfrînarea tuturor poftelor, tuturor impulsurilor trupesti (nefirești), pentru ca să poți iubi pe Dumnezeu, să poți simți pe Dumnezeu în inima ta... Cum vei auzi vocea lui Dumnezeu cînd în sufletul tău bîntuie vijelia ispitelor, plăcerilor și păcatelor? Fă liniște în viața ta: oprește strigarea poftelor, poruncește patimilor să tacă, stinge aprinderea plăcerilor, stăvilește risipirea gîndurilor și răvășirea simțurilor..., fă liniște în trupul și-n sufletul tău... Acesta este postul: *un proces de purificare a trupului și a sufletului, pentru ca în ființa noastră să sălășluiască Dumnezeu.*”

Este adevărat că postul implică și un fel de regim alimentar, adică abținerea de la unele mîncări, aspect de mare importanță și el. Medicina modernă confirmă ceea ce Sfinții Părinți ai Bisericii au intuit cînd au rînduit eliminarea unor alimente de origine animală în vremea postului. Se știe că organismul omenesc are nevoie din cînd în cînd de o primenire lăuntrică, de o dezintoxicare provocată de cîrnuri, grăsimi etc., de un fel de repaus, pe care îl dau alimentele de origine vegetală. Ba mai mult, zarzavaturile și alte plante pe care le consumăm mai intens în vremea postului conțin și o seamă de substanțe de care organismul nostru are absolută nevoie pentru echilibrul și buna sa funcționare.

În această privință poporul nostru are foarte multe cunoștințe, acumulate prin experiența și inteligența sa în decursul veacurilor. Se știe că în postul Sf. Paști se consumă multe urzici, care

„primenesc sîngele”. Loboda de pildă reduce tensiunea arterială, iar usturoiul este un fel de medicament universal.

Și în această privință putem spune cu Sf. Scriptură că Dumnezeu toate le-a făcut „bune foarte” (Facere 1, 31), natura oferind, ca o uriașă farmacie, elementele necesare vindecării multor boli, ceea ce popoarele au descoperit în bună parte în decursul vremii, iar medicina de astăzi întărește acest lucru prin ceea ce numește fitoterapie.

Semnalăm în această privință o valoroasă carte apărută în 1976 la noi în țară, intitulată: „Farmacia naturii”, scrisă de E. Crăciun, O. Bujor și M. Alexan, prefațată de acad. prof. Dr. Aurel Moga, din al cărei cuvînt înainte reținem și următoarea frază: „Dacă am asemui natura cu o imensă uzină împărțită în numeroase secții, care fabrică în permanență produse alimentare și furajere, materii prime și industriale, biochimice și microbiologice, atunci în această uzină și-ar găsi un loc important una dintre cele mai utile secții: cea de materii prime și de produse farmaceutice.”

Se cuvine deci să înțelegem adevăratul rost al postului nostru creștinesc, străduindu-ne să împlinim atît postul sufletesc, evitînd gîndurile și faptele rele și împlinind cele bune, cît și cel al mîncării, organismul nostru avînd nevoie, după cum am văzut, și de un asemenea post.

Adăugînd la acestea Sf. Spovedanie și Sf. Cuminăcătura, vom spori în urcușul nostru spre desăvîrșire și vom întîmpina după cuviință și marele praznic al Învierii Domnului.

N. M. Boițan

† Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a trecut la cele veșnice

(Urmare din pag. 1)

de episcop la Rîmnic (1938—39), l-a numit ca vicar al său la Iași. Apoi la 30 iulie 1945, pe baza propunerii mitropolitului Irineu, Sf. Sinod a acordat preotului vicar Ioan Marina rangul ierarhic de arhiepiscop-vicar al Mitropoliei Moldovei și Sucevei cu titlu de „Vasluianul”. La 11 august 1945, a fost tuns în monahism la Mănăstirea Cetățuia de lângă Iași, iar în 12 august 1945 a fost hirotonit întru arhiepiscop în catedrala mitropolitană din Iași.

O problemă majoră care se punea în acel timp era aceea a asistenței sociale, absolut necesară atunci când o parte din Moldova fusese teatrul operațiunilor de război. Peste tot erau mii de orfani, de văduve, de oameni fără adăpost, la care se adăuga și cumplita secetă din anul 1947. Arhiepiscopul Justinian a venit în sprijinul acestora sub multiple forme.

Prin bogata activitate pe care a desfășurat-o ca arhiepiscop-vicar, a câștigat dragostea preoților și credincioșilor încât în august 1947, în urma retragerii din scaun a mitropolitului Irineu Mihălcescu, Patriarhul Nicodim a numit pe arhiepiscopul Justinian ca locțiitor de mitropolit al Moldovei și Sucevei, iar la 19 noiembrie 1947 Colegiul electoral Bisericesc l-a ales în scaunul vacant de arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei, fiind înscăunat la Iași la 28 decembrie 1947.

După abia două luni, octogenarul patriarh Nicodim Munteanu a trecut la cele veșnice (27 februarie 1948). Potrivit prevederilor statutare, mitropolitul Justinian a devenit locțiitor de patriarh.

La 24 mai 1948, Marele Colegiu electoral Bisericesc a ales pe mitropolitul Justinian în scaunul vacant de arhiepiscop al Bucureștilor, mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Cu acest prilej, noul Întâistătător al Bisericii noastre enunța și câteva din problemele mari care urmau să fie în centrul atenției sale. „În mod deosebit, mă voi strădui ca Sfînta noastră Biserică Ortodoxă Română să facă față așteptărilor și nădejdelor ce și le pun dreptcredincioșii în contribuția ei la noua așezare socială... Niciodată în viața ei, în decurs de aproape două milenii, Biserica lui Hristos nu a avut un prilej mai potrivit pentru a-și pune în practică învățăturile Evangheliei ca cel de azi, datorită regimului democrat popular instaurat în țara noastră”, arătând în același timp că „numai în felul acesta, slujind omenirea, ajutînd noroadele în lupta lor pentru pace și libertate, Biserica va putea să contribuie la zidirea unei lumi mai bune, care să fie demnă de Creatorul ei. Pe drumul acesta vom îndruma pașii Bisericii Ortodoxe Române și ai slujitorilor săi”. Cu același prilej spunea: „Vom avea inima larg deschisă pentru celelalte confesiuni din țara noastră. De asemenea vom întinde mîna iubirii și a prieteniei de frăție întru Hristos tuturor Bisericilor Ortodoxe surori întru ecumenicitate, luptînd pentru înflorirea Ortodoxiei.”

La 6 iunie 1948, în prezența reprezentanților autorităților de stat, a delegațiilor Bisericilor Ortodoxe surori, a membrilor Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a reprezentanților corpului diplomatic și al altor invitați, preoți și credincioși, a avut loc solemnitatea înmînării cîrjei de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Ajuns „mare preot în casa lui Dumnezeu” (Evr. 10, 21), în vremuri de adînci prefaceri în viața politică, socială și economică a țării noastre, Patriarhul Justinian a intuit de la început calea pe care trebuia să meargă Biserica Ortodoxă Română. Noul Întâistătător al Bisericii noastre s-a dovedit de la bun început un om de acțiune și curaj, un conducător energic și priceput, un îndrumător dinamic și plin de înțelepciune al clerului și credincioșilor, care a știut să înnoiască toată lucrarea Bisericii pe care o cîrmuia, potrivit realităților vremii noastre, dar fără să se îndepărteze de credința și de canoanele Bisericii sau să se rupă de tradițiile bimilenare ale creștinismului românesc. Vom aminti pe scurt doar câteva din marile realizări ale Patriarhului Justinian.

Încă din primul an de activitate patriarhicească — în octombrie 1948 — s-a săvîrșit actul de mare însemnătate istorică și bisericească al Reîntregirii Bisericii Ortodoxe din Transilvania, prin revenirea foștilor preoți și credincioși uniți la sînul Bisericii strămoșești. În felul acesta s-a înlăturat

pentru totdeauna actul nedrept din 1698—1701 prin care o parte a românilor transilvăneni au fost ruși prin silnicie și amăgire din trupul Bisericii Ortodoxe. În anii care au urmat Patriarhul Justinian a manifestat o grijă statornică pentru consolidarea deplină a acestui act istoric al Reîntregirii bisericești.

S-a purces apoi la o nouă organizare și legislație bisericească, aceasta trebuind să corespundă atît așezămintelor dogmatice și canonice ale Bisericii noastre cît și a tradiției creștinismului românesc. Sub îndrumarea sa a fost întocmit Statutul pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române. Pe baza acestui Statut sînt organizate eparhiile Patriarhiei noastre. Patriarhul Justinian a purtat o grijă statornică față de așezămintele ortodoxe române de peste hotare, trimițîndu-le preoți, iconostase, veșminte, cărți de cult, reviste bisericești etc.

Tot în anul 1948 s-a purces la organizarea învățămîntului teologic care a fost trecut sub directa îndrumare a Bisericii. Pentru îndrumarea clerului s-au organizat din 1949 încoace cursuri de îndrumare pastorală și socială a clerului, la care au fost chemați în două rînduri toți preoții din cuprinsul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

Literatura teologică și presa bisericească au cunoscut o adevărată renaștere. Ierarhii, profesorii de Teologie și alți preoți cu preocupări carturări au publicat nenumărate cărți de teologie, manuale didactice, studii etc. Însuși Patriarhul Justinian a publicat 12 volume de predici, pastorale, cuvîntări și articole sub titlul semnificativ de „Apostolat Social”, precum și o nouă ediție a Cazaniei. Se adaugă la acestea două ediții ale Bibliei (1968; 1975), Noul Testament (1949; 1972), Mica Biblie (1972), toate cărțile de cult, majoritatea în mai multe ediții (de pildă Liturghierul, în 3 ediții, revăzut de Patriarhul Justinian însuși). Două dintre revistele bisericești centrale și anume Ortodoxia și Studii Teologice au purces la drum din înalta inițiativă a Patriarhului Justinian.

Numeroși tineri teologi au fost trimiși la studii peste hotarele țării prin grija Patriarhului Justinian, preocupat permanent de formarea viitoarelor cadre ale Bisericii. Din rîndul lor s-au recrutat cîțiva Ierarhi, profesori de Teologie etc.

Un act de mare însemnătate în viața Bisericii Ortodoxe Române a fost prima canonizare solemnă a unor sfinți de neam român și generalizarea cultului unor sfinți ale căror moaște se găsesc în țara noastră (1955). Acest act de adîncă pietate a sporit evlavia credincioșilor noștri și a ridicat Ortodoxia românească la o nouă strălucire.

Între alesele realizări ale Patriarhului Justinian se înscrie și acțiunea de restaurare a monumentelor istorice bisericești, comori de artă românească, lăsate de vrednicii noștri înaintași pe întreg cuprinsul țării.

Sub îndrumarea sa au fost restaurate zeci de mănăstiri și biserici din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, în unele s-au amenajat muzee și colecții de obiecte bisericești, s-au organizat cursuri speciale pentru pregătirea îndrumătorilor acestor muzee. În același timp, în Arhiepiscopia Bucureștilor, ca și în celelalte Eparhii ale țării, s-au ridicat biserici noi, au fost împodobite cu picturi alte biserici de către pictori și zugrăvi formați sub directa îndrumare a Patriarhiei. Tot la Patriarhie s-au organizat ateliere speciale de pictură, de sculptură, argintărie etc., în care au fost chemați să lucreze mai ales slujitorii cinului monahal.

Ca unul care a urcat pe scaunul patriarhal din rîndurile preoțimii de mir, Patriarhul Justinian a arătat o părintească și statornică grijă față de toți slujitorii Bisericii, străduindu-se să le creeze condiții satisfăcătoare de viață prin retribuirea lor de stat sau din fondurile Bisericii. Sub îndrumarea sa a luat ființă Casa de Pensii și ajutoare a clerului, case de odihnă ale Bisericii în diferite stațiuni balneo-climaterice, un cămin pentru preoți și călugării pensionari la Dealu, un alt cămin pentru preotesele văduve și călugărițele bătrîne. Pentru împlinirea nevoilor urgente ale Bisericii și pentru sprijinirea bisericilor mai mici și a celor de peste hotare s-a creat un fond central misionar din daniile benevole ale credincioșilor. Sub Patriarhul Justinian s-a introdus un duh nou în relațiile

Bisericii noastre cu alte Biserici creștine, în vederea refacerii unității creștine. A condus zeci de delegații care au vizitat diferite Biserici creștine, primind la rîndul său vizitele unor înalte solii de peste hotare, fie ortodoxe fie de alte confesiuni. Astfel au fost reluate legăturile tradiționale ale Bisericii noastre cu Patriarhiile apostolice din Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalim, cu Patriarhiile rusă, gruzină, sîrbă și bulgară, și cu Arhiepiscopiile Greciei, Poloniei, Finlandei ș. a., cu Biserica romano-catolică din Austria, Germania Federală, Belgia, cu Biserica Anglicană, cu Bisericiile vechi orientale (armeană, etiopiană, coptă și siriană din Malabar), cu Biserica veche catolică și cu zeci de biserici și denominațiuni protestante. În 1961 Biserica Ortodoxă Română a reintrat în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, unde ierarhii și teologii români activează în diferite comisii.

Prin toate aceste contacte a sporit nespul de mult însuși prestigiul Bisericii Ortodoxe Române.

Dar Patriarhul Justinian a fost preocupat în permanență de stabilirea unor bune raporturi între cultele din patria noastră, prin cultivarea respectului reciproc și a înțelegerii între ele în vederea sprijinirii efortului general pentru progresul și prosperitatea țării și a poporului nostru. „Ecumenismul local” dintre cultele de la noi, sprijinit cu fermitate de Patriarhul Justinian, a fost unanim apreciat de toți Ierarhii și teologii care au vizitat țara și Biserica noastră.

În același timp sub arhipăstorirea Patriarhului Justinian, clerul ortodox român a fost îndrumat permanent să sprijine strădanile poporului nostru spre o viață nouă.

Acțiunea de apărare a păcii a fost mereu în centrul Apostolatului social, propovăduit și pus în practică de Biserica Ortodoxă Română și slujitorii ei.

Însuflețit de nobile sentimente patriotice, Patriarhul Justinian a îndrumat clerul spre o muncă susținută de sprijinirea tuturor eforturilor Cîrmuitorilor țării de zidire a României noi, de instaurare a păcii, a bunei înțelegeri între oameni și popoare. De aceea pe bună dreptate a fost numit „Patriarhul păcii” și „Patriarhul Apostolatului social”.

Înalta ocîrmuire de Stat, apreciind sprijinul statornic al Patriarhului Justinian în acțiunea de promovare a păcii și de zidire a vieții celei noi în Patria noastră, i-a acordat în mai multe rînduri ordine și medalii ale Republicii Socialiste România. La fel a fost apreciat de cîrmuitorii altor țări și Biserici pe care le-a cercetat.

Din această rezumativă prezentare a activității desfășurate de răposatul Patriarh Justinian în cei peste 50 ani de slujire a Bisericii strămoșești și a poporului, dintre care 32 de ani de slujire arhierescă și 29 ani de patriarhat, se desprinde constatarea că oriunde a lucrat, ca învățător de sat, ca preot-paroh, ca profesor și director de seminar, ca arhiepiscop-vicar și mitropolit al Moldovei și Sucevei și, în sfîrșit, ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a manifestat în permanență o rîvnă cu adevărat apostolică întru slujirea lui Dumnezeu și a omului. Personalitatea sa a dominat întreaga viață a Bisericii noastre în ultimii 32 de ani, fiind în același timp una din figurile reprezentative ale Ortodoxiei și ale ecumenismului contemporan. Numele său, înscris de mult în șirul marilor ierarhi ai Bisericii noastre, va fi pomenit de-a pururi de generațiile care vor veni după noi și care vor cerceta cu sfințenie bogatele sale realizări, care au creat o epocă nouă în istoria Bisericii Ortodoxe Române: *Epoca Patriarhului Justinian*.

*

Încredințați că numele Patriarhului Justinian va rămîne de-a pururi înscris în cartea de aur a Bisericii Ortodoxe Române, în conștiința Ierarhilor, preoților și credincioșilor care l-au cunoscut și prețuit ca pe omul providențial care a cîrmuit, împreună cu Sf. Sinod, Biserica noastră trei decenii spre culmi ale duhovniciei noastre ortodoxe, ne rugăm Părintelui ceresc să așeze sufletul său bun și mare întru odihna cea fericită a aleșilor Săi.

Pomenirea lui din neam în neam!

T. R.

Bucuria Învierii Domnului

Hristos a înviat!

Acest salut umple de bucurie inima tuturor creștinilor, chemați la o viață nouă de Domnul cel înviat din morți.

Învierea Domnului stă la temelia mântuirii noastre. Ea ne întărește credința că Cel ce a murit pentru iertarea păcatelor noastre și ne-a lăsat viața Sa ca pildă de urmat — este nu numai *Om adevărat*, dar și *Dumnezeu adevărat*, care a rupt zăpădul păcatului lui Adam, a sfărâmat puterea morții și a diavolului și nouă ne-a dăruit viață fericită.

Dacă Hristos-Domnul n-ar fi înviat, nu ne-ar fi izbăvit de păcat pentru că ar fi arătat că este numai Om. El ar fi rămas un mare binefăcător al omenirii.

Murind ca Om fără de păcat, Domnul a înviat ca Dumnezeu atotputernic, pentru că El este în una și aceeași Persoană Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, este Fiul născut din Tatăl mai înainte de a fi lumea, întrupat din Sf. Fecioara Maria, ca să ne mântuiască de păcat, să ne facă din nou fiii lui Dumnezeu prin har, cum am fost înainte de căderea primilor oameni. În acest scop Domnul a luat asupra Sa păcatul lui Adam — și păcatele tuturor oamenilor și a murit pentru ele, împăcându-ne cu Dumnezeu. De aceea El este nu numai Prietenul și Fratele nostru bun, ci și *singurul și adevăratul nostru Mântuitor*.

Dar acum, după moarte se revelează minunea! Omul acesta umil, batjocorit, hulit și chinuit, răstignit, omorât și îngropat, *n-a rămas în mormânt decât trei zile și a înviat* pentru că nu a fost un simplu Om, ci și Dumnezeu și ca Dumnezeu a înviat din morți. Moartea este plata păcatului, zice Sf. Ap. Pavel, iar unde nu este păcat nu este nici moarte, ci este harul și viața veșnică în Iisus Hristos, Domnul nostru" (Rom. 6, 22—23).

De această biruință a vieții asupra morții se bucură și se veselesc de-a pururi toți credincioșii pentru că *Învierea Domnului este certitudinea* învierii noastre, deoarece a fost cîștigată de El în numele nostru al tuturor și toți cîți credem și trăim după voia Lui, ne bucurăm de darul învierii și al vieții fericite în veci. De aceea toată suflarea creștinească tresaltă de bucurie, pentru că Dom-

nul, murind pentru noi, ne-a trecut din moarte la viață și de pe pămînt la cer și a distrus puterea celui rău. Pe drept, zice măritul Apostol Pavel: „Unde-ți este moarte boldul? Unde-ți este iadule, biruința?” (I Cor. 15, 55—56). Toate s-au prăbușit prin Învierea Domnului. Psalmistul David luminat de Duhul Sfînt — cu milenii înainte — a grăit pentru toți credincioșii pămîntului: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întrînsa” (Ps. 117, 24). Iar noi cîntăm cu mare bucurie în sfintele biserici: „Astăzi toate de lumină s-au umplut, și cerul și pămîntul...”, credincioșii fiind îndemnați să se ierte și să se împace între ei, „să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi...”

Dar marea bucurie a Învierii Domnului o simte sufletul credincios numai dacă privește retrospectiv faptele dureroase din Vinerea Sf. Patimi. Atunci am văzut stînd față în față *iubirea* altruistă și jertfelnică cu ura egoistă și oportunistă, iertarea cu răzbunarea, virtutea cu păcatul și viciul, sfințenia absolută cu fărădelegea josnică, bunătatea și blîndețea cu răutatea și violența, lumina cu întunericul și viața cu moartea. De frica celor petrecute atunci, ni s-a cutremurat toată ființa din temelii, pentru că am văzut *triumful forțelor negative asupra forțelor pozitive ale existenței*.

Iată, însă, că a venit ziua Învierii, cînd toate de lumină s-au umplut și ne cheamă la veselie duhovnicească, pentru că Hristos a înviat și prin aceasta și-a arătat dumnezeirea Sa. Prin El sîntem fericiti în veci; am fost restaurați în har, am recîștigat tot ce am pierdut prin Adam; raiul s-a deschis și odată cu noi, se bucură îngerii din cer.

Era obiceiul sfînt în trecut ca, de Paști, toți credincioșii să se îmbrățișeze cu bucurie între ei, cu salutul „Hristos a înviat!”

Învierea Domnului este piatra de temelie a mântuirii noastre, certitudinea învierii și a vieții de veci, zice Sf. Ap. Pavel (I Cor. 15, 14—30). Ea ne arată în chip strălucit că *forțele luminii sînt mai puternice decât forțele întunericului. Binele și adevărul biruiesc răutatea și minciuna, dreptatea iese la lumină, iubirea și iertarea între oameni sînt*

mai tari decît ura și răzbunarea, virtutea triumfă peste păcat și fărădelege, iar viața învinge moartea.

Ziua Învierii graiește credincioșilor din toate veacurile că viața este lucrul cel mai de preț — primit în dar de la Dumnezeu — și că merită să trăiești, să lupți, să te jertfești, să muncești și să crezi neîncetat, dăruind și promovînd valorile absolute: Adevărul, Binele, Frumosul, Sfințenia și Dreptatea. Învierea arată că merită să te sacrifici pentru triumful idealurilor umanitare: religios-morale, social-politice, culturale și materiale, pentru libertate, egalitate și înfrățirea dintre oameni și popoare, pentru pacea, armonia, colaborarea și întrajutorarea lor, pentru binele și fericirea tuturor, a fraților din jurul tău, a poporului și a Patriei tale în care se află chiar binele și fericirea ta. Totul să facem, însă, și să viețuim *după pilda vieții Domnului Hristos*.

Ziua învierii Domnului pentru creștini este un mesaj divin și o chemare, de dincolo de veac, care ne obligă să trăim și să muncim pentru un ideal superior. De ce? Pentru că la cîrma acestei lumi este un Dumnezeu-Părinte care îngrijește de fiecare din noi, prin harul Fiului și lucrarea Sf. Duh, ca să fim fericiti dacă facem voia Lui.

Învierea Domnului ne spune, convingător, că viața noastră nu este o zi de sărbătoare, dar nici o zi de temniță — cum cred unii — și de aici începe huzureala sau tristețea, două căi opuse și nesănătoase. Viața este o zi de lucru, zi de muncă, de încordare serioasă, de luptă grea și susținută, adesea cu înfrîngeri și căderi. Numai peste Golgota se ajunge la Înviere.

Iubite frate, în lupta vieții nu dispera, oricît ar fi lucrul tău de greu. Din Vinerea patimilor, a necazurilor și a durerilor tale, privește, crede și nădăjduiește în ziua învierii tale. Muncește cu credință și râvnă, luptă și te jertfește pentru binele tuturor, ca și Domnul. Mergi liniștit înainte, să fi convins că vine și ziua cea mare a biruinței tale, ziua învierii tale, ziua cea mare a bucuriei că ți-ai făcut datoria și ai urmat Domnului Hristos, ai urmat conștiinței tale curate și această bucurie nimeni nu ți-a va lua. E ziua mântuirii și a fericirii tale, că ai fost exemplu bun între frații tăi.

Prot. Dr. S. Radu

La închiderea ediției:

Funeraliile Părintelui Patriarh JUSTINIAN

În ziua de 31 martie a.c. au avut loc funeraliile Părintelui Patriarh Justinian.

Slujba înmormîntării s-a săvîrșit în catedrala patriarhală, începînd cu ora 10,30 de către soborul Ierarhilor ortodocși.

Au asistat D-l Ștefan Voitec, vicepreședinte al Consiliului de Stat, D-l Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, D-l Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, D-l Gheorghe Nenciu, vicepreședintele Departamentului Cultelor, reprezentanți ai Consiliului popular al capitalei.

Au fost prezenți șefii cultelor din țara noastră, numeroși preoți, monahi, monahii și credincioși.

De asemenea, au participat reprezentanți ai unor Biserici de peste hotare, precum și delegați ai unor organizații religioase internaționale.

În numele Președintelui Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu, al Consiliului de Stat, Guvernului și al Frontului Unității Socialiste, Domnul Ștefan Voitec, Vicepreședinte al Consiliului de Stat, a exprimat condoleanțe.

A vorbit Î. P. S. Iustin Moisescu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, în numele Sf. Sinod care a înfățișat viața Părintelui Patriarh Justinian, subliniind principalele momente ale activității celui dispărut.

Domnul Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, în cuvîntul Domniei Sale a relevat personalitatea de ierarh patriot a Patriarhului Justinian, care a iubit cu înflăcărare poporul român, slujindu-l cu devotament.

Au mai luat cuvîntul Î. P. S. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, Em. Sa Episcopul Albert

Klein în numele Bisericii Protestante, Em. Sa Dr. Moses Rosen, șef-rabinul Cultului mozaic, Em. Sa Episcopul auxiliar Jakab Antal al Episcopiei Romano-Catolice de Alba Iulia.

După datină, se înconjoară catedrala patriarhală.

De asemenea, din rîndul delegațiilor de peste hotare, au omagiat personalitatea defunctului Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim al Bisericii Orto-

doxe Bulgare, Sanctitatea Sa Patriarhul Vasken I, Catolicosul armean din Etchmiadzin, Î. P. S. Mitropolit Meletios de Paris, din partea Patriarhiei Ecumenice a Constantinopolului, Î. P. S. Mitropolit Ghermanos de Petra, din partea Patriarhiei Ierusalimului, Î. P. S. Mitropolit Alexei de Tallin din partea Patriarhiei Moscovei, Î. P. S. Mitropolit Alexandru de Peristeri din partea Bisericii ortodoxe a Greciei, P. S. Episcop Ramon Torella, vicepreședinte al Secretariatului pentru Unitatea Creștină al Vaticanului, Em. Sa Episcopul

John Satterthwaite de Fulham și Gibraltar, din partea Bisericii anglicane, Allan Brasch, secretar general, asociat al Consiliului Ecumenic al Bisericii și dr. G. Williams, secretar general al Conferinței Bisericii Europene.

În sunetul clopoteilor, soborul Ierarhilor și preoților purtînd pe brațe sicriul cu trupul Patriarhului Justinian a înconjurat Catedrala patriarhală potrivit tradiției.

Cortegiul funebru s-a îndreptat apoi spre biserica Radu Vodă, unde s-a săvîrșit înhumarea în cripta dinainte pregătită.

(În numărul din 15 aprilie vom relata desfășurarea funeraliilor).